

2. Думанский Ю.В., Савченко Е.А., Середенко Е.В. Использование деловых игр в последипломном обучении врачей // Проблемы педагогики. МВТ, том 6, №1, 2013 р. 70-72 с.

3. Журбенко В.А., Саакян Э.С., Тишков Д.С. Деловая игра как форма обучения студентов в медицинском вузе // Педагогика высшей школы. 2015. №2. С. 38-40.

4. Булатов С.А., Пальмова Л.Ю. Методика «Стандартизованный пациент» как этап формирования клинического мышления у будущих врачей // Вестник современной клинической медицины. 2009. №4. Том 2. С. 33-36.

5. Хвисяк О. М., Марченко В. Г., Цодікова О. А., Корж О. М. Обґрунтування впровадження симуляційних технологій на післядипломному етапі ступінчастої системи практично-орієнтованого навчання лікарів загальної практики–сімейної медицини // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2015. №3, том 19. С. 3-6.

УДК 378.147.016:[616.98-053.2]:[378.4:61]

*Дралова Александра, к.мед.н.,
Усачова Олена, д.мед.н., професор
Конакова Ольга, к.мед.н.,
Пахольчук Тетяна, к.мед.н.,
Сіліна Єлизавета, к.мед.н.*
Запорізький державний медичний університет
Запоріжжя, Україна

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ У МЕДИЧНОМУ ЗВО

***Анотація.** Сьогодні медична освіта потребує залучення до навчального процесу сучасних програм, гаджетів, що дозволяє зробити процес викладання модерновим та цікавим як викладачу, так і студентам.*

***Ключові слова:** дитячі інфекційні хвороби, студенти.*

*Dralova Oleksandra, PhD (medicine)
Usachova Olena, Dr. of medicine
Konakova Olha, PhD (medicine)
Pakholchuk Tetyana, PhD (medicine)
Silina Yelyzaveta, PhD (medicine)
Zaporizhzhia State Medical University
Zaporizhzhya, Ukraine*

MODERN FEATURES OF TEACHING CHILDREN'S INFECTIOUS DISEASES IN MEDICAL UNIVERSITY

***Abstract.** Today, medical education requires involvement of modern programs and gadgets in the educational process, which makes the teaching process modern and interesting for both teachers and students.*

***Key words:** pediatrics infectious diseases, students.*

Останнім часом в Україні відбуваються зміни у системі освіти, що, насамперед, пов'язано з реформуванням освіти у напрямку євроінтеграції. Тому постає перед викладачем необхідність пошуку нових сучасних напрямків викладання предмету у вищій школі. Це також може бути реалізовано за допомогою комп'ютерних технологій, із застосування різних програм [2].

Сучасні студенти є амбітними, цілеспрямованими, зацікавленими у своїй конкурентоспроможності. Тому це спонукає майбутніх лікарів до пошуку своєї самореалізації не тільки на заняттях, а також представленні себе як майбутніх науковців. Тому вони є досить активними на конференціях, соціальних просторах, де мають змогу проявити себе, показати свої знання. Проте, така трансформація молоді вимагає від освітян також певної активності відносно оволодіння сучасними освітніми програмами, не завжди комп'ютерними, вміння використовувати гаджети, що іноді супроводжується побоюваннями бути не сучасними, некомпетентними викладачами [6]. Але сучасний викладач повинен бути також конкурентоспроможним, прогресивним та майстерним педагогом [1]. Сучасний педагог повинен допомогти майбутнім лікарям чітко висловлювати свої думки, навчити вмінню бачити міжпредметні зв'язки із іншими дисциплінами [4].

Слід зазначити, що такий постійний пошук освітянами нового у викладанні, великий об'єм інформації, що вимагає від викладача швидкого сприйняття, обробки та засвоєння інформації, різноманіття робочих програм з медичних дисциплін, можуть призвести до синдрому емоційного вигорання [5].

Сучасний освітній процес у медичних закладах вищої освіти (ЗВО) складно собі уявити без застосування сучасних технологій. Вони допомагають майбутнім лікарям у формуванні клінічного мислення, систематизації знань та осмисленому висловленню своїх думок [7].

Одним із головних аспектів у навчанні майбутніх лікарів є їх зацікавленість у навчальному процесі, тому що мотивація студентів прямо пов'язана із ефективністю навчального процесу. Частіше за все студенти є досить мотивованими, що пов'язано із бажанням досягнення успіху та самореалізації, та водночас, майбутні лікарі можуть бути сором'язливими, невпевненими у своїх знаннях, що призводить до бажання уникнення осуду з боку одногрупників та викладачів [3].

Навчальний процес у медичних ЗВО сьогодні вимагає від викладачів сучасної підготовки, якісного викладання дисципліни та сміливого

креативного мислення. Все це складно уявити без впровадження у навчання сучасних технологій, програм, гаджетів, які значно прискорюють процес навчання та роблять його сучасним.

У Запорізькому державному медичному університеті на кафедрі дитячих інфекційних хвороб активно впроваджуються та використовуються сучасні комп'ютерні технології, програми у навчальному процесі. Це дозволяє викладачам проводити заняття більш креативно, якісно та сучасно. Серед інноваційних технологій, що використовуються, слід виділити: електронний портал, журнал та відомості успішності студентів, он-лайн курси для самостійної роботи студентів 6 курсу медичних факультетів, що розроблені викладачами кафедри за допомогою новітньої програми STUDIO, на платформі EdX, а також впровадження нової програми у навчання – Microsoft Teams. Це дозволяє студентам з будь-яких гаджетів вивчати дисципліну, оскільки є також мобільні версії цих програм, що робить навчання простим, зручним та сучасним.

Перед початком роботи з електронним порталом викладачі кафедри пройшли навчання, що гарантувало чітку та правильну роботи з цим хмарним простором. За кожною кафедрою був закріплений координатор, який допомагав у вирішенні технічних питань. Відповідальні викладачі кафедри своєчасно наповнюють та оновлюють електронний портал кафедри, який є надійним помічником для студентів 5 та 6 курсу медичних та міжнародних факультетів. Він є дуже зручним, оскільки на ньому викладена інформація трьома мовами: українською, російською та англійською. На електронному порталі представлена інформація про кафедру, розклад практичних занять, лекцій, підсумкових модульним контролів для кожної групи, тематичний план (практичних та самостійних занять, лекцій), методичні рекомендації згідно навчального плану, рекомендована література, інформація про наукову, лікувальну, міжнародну діяльність, роботу студентського наукового товариства, а також щомісяця оновлюється інформація щодо академічної заборгованості студентів по кафедрі дитячі інфекційні хвороби. Всі методичні матеріали обговорені на Центральній методичній Раді Запорізького державного медичного університету.

Серед сучасних аспектів освітнього процесу слід виділити й електронні відомості успішності, які значно полегшують роботу викладачам кафедри, оскільки підрахунок відбувається автоматично комп'ютером. Це сучасний прорив, на нашу думку, в організації

навчального процесу у медичному ВНЗі, оскільки програма розроблена таким чином, що внесення викладачем конвертованих балів відбувається досить швидко, що дозволяє миттєво роздрукувати їх на папері та відправити електронну версію до відповідного деканату. Проте, це дуже напружена технічна робота, яка вимагає від викладача уважності та зібраності, наявності певного вільного часу, оскільки практично завжди має місце великий потік груп вітчизняних та іноземних студентів.

Проте, не дивлячись на певну самостійність, навчання студентів потребує контролю їх успішності. Після кожного заняття викладачем заповнюється електронний журнал. Наявні електронні відомості успішності дозволяють ознайомитися з поточними оцінками та заборгованостями з дисципліни не тільки студенту, а також батькам майбутніх лікарів та робітникам деканату. Отже, поточне заповнення інформації в електронному журналі є вагомим стимулом для кожного студента ознайомитися із проблемними для нього темами та швидко ліквідувати заборгованість, а для батьків та деканатів – можливістю контролю за процесом навчання кожного студента. Після відпрацювання академічної заборгованості викладачем кафедри робиться відповідна відмітка в електронному журналі, що дає змогу студентам та їх батькам слідкувати за успішністю.

Оскільки у навчальному процесі майбутніх лікарів, окрім практичних занять та лекцій, передбачається і самостійна робота, то он-лайн курси є сучасним елементом самостійного навчання студентів. Останнім часом у медичних ВНЗах практично половину часу аудиторної роботи припадає на самостійну роботу студентів, а саме з дисципліни «Дитячі інфекційні хвороби»: на 6-му курсі медичного факультету самостійна робота кожного дня займає 3 академічні години (практична робота складає 4 години щодня). Тому використанням он-лайн курсів є сьогодні необхідним, креативним та своєчасним аспектом у викладанні дисципліни, що допомагає майбутнім лікарям клінічно та критично мислити, застосовувати знання й інших дисциплін.

Сьогодні співробітниками кафедри дитячих інфекційних хвороб розроблені та впроваджені у навчальний процес он-лайн курси для самостійної роботи студентів п'ятого курсу, які присвячені наступним темам: нейроінфекціям та ГРВІ у дітей. Ці он-лайн курси є сучасними, тому студенти можуть опрацювати актуальний навчальний матеріал, в них наведені алгоритми дій при діагностиці та лікуванні захворювань. Он-лайн курс «Нейроінфекції та ГРВІ у дітей» був розроблений у першу чергу

для студентів 5-го курсу, проте, з огляду наповненості та змістовності він є досить актуальним і для навчання студентів 6-го курсів, оскільки, має на меті допомогти студентам зорієнтуватися при труднощах, що виникають при встановленні діагнозу та проведенні диференційної діагностики. Тому розширене викладання даного матеріалу в он-лайн курсі є додатковою для студента можливістю відпрацювати цю непросту тему.

Наступний, третій он-лайн курс є спільним для усіх «випускаючих» кафедр університету. Він був створений для підготовки студентів до складання ліцензійного державного іспиту КРОК-2. Цей он-лайн курс є дуже масштабним та потребував згуртованої праці викладачів багатьох кафедр університету. Актуальність та своєчасність цього он-лайн курсу складно переоцінити. Він спрямований допомагати студентам якісно підготуватися до ліцензійного іспиту, адже завдяки кропіткій праці кожного викладача університету були зібрані та проаналізовані, з огляду на величезний професійний досвід, питання для самоконтролю. Також цей он-лайн курс є структурованим та систематизованим, в ньому виділені основні блоки: хірургічний, терапевтичний та педіатричний. Ще одним досягненням є те, що кожна кафедра створювала свій он-лайн курс згідно фаху, проте за єдиною схемою. Тому за цією схемою розміщені тестові завдання, які дають студенту можливість самостійно відповісти на питання, а при появі складнощів під час відповіді, викладачами кафедр створенні роз'яснення щодо вірної відповіді.

Якщо розглядати питання он-лайн курсів більш масштабно, глобально, то вони спонукають майбутніх лікарів до самостійного, своєчасного вирішення питань, пов'язаних із клінічними проявами, діагностикою та лікуванням певних нозологій, що розширює мислення студентів, допомагає клінічно мислити чітко відповідати на завдання.

Сучасність та своєчасність он-лайн курсу, що присвячений самостійній роботі по дитячим інфекційним хворобам для студентів 6-го курсу, обумовлена ще й тим, що він охоплює всі теми, що винесені на самостійну підготовку студентів згідно учбового плану. Також, слід зазначити, що цей он-лайн курс створений трьома мовами – українською, англійською та російською, для того, щоб усі майбутні лікарі, що проходять підготовку в ЗДМУ, мали змогу повноцінно підготуватися до цього іспиту. Це ще раз демонструє підготовку викладачів на високому рівні як з предмету, так і за рівнем володіння різними мовами. Після впровадження цього он-лайн курсу в навчальний процес для студентів

шостого курсу ми звернули увагу на те, що така структура викликала серед студентів жвавий інтерес, велику зацікавленість на практичних заняттях.

Зазначаємо, що створення та впровадження он-лайн курсів супроводжується певними труднощами. Насамперед це пов'язано зі значним інтелектуальним навантаженням на викладачів, оскільки вимагало достатньо багато часу для аналізу інформації та технічного розміщення у мережі Інтернет; іноді, браком вільного часу, оскільки всі викладачі окрім викладання предмету студентам, є практикуючими лікарями, які консультують складних пацієнтів у клініці. А все це проводилося відповідальними викладачами самотійно.

Окрім того, контроль матеріалу, що був опрацьований студентами, перевіряється за допомогою запропонованих тестових завдань. Проте цей контроль не завжди є об'єктивним з огляду на відсутність можливості ідентифікувати студента. Не в повній мірі працює й система обліку проходження он-лайн курсів, не зовсім коректно працює система технічної видачі сертифікатів учасникам. Все це потребує подальшого вдосконалення.

Сподіваємося, що он-лайн курси, що були створені, допоможуть студентам правильно розрахувати час для самопідготовки та опанування нових знань, оскільки конкретним молодим лікарям потрібен різний час для роботи з он-лайн курсами, тобто це допоможе їм бути більш зібраними та самоорганізованими. Також він навчить студентів працювати зі світовим медичними науковими електронними посиланнями. Все це буде сприяти всебічному розвитку молодих медиків.

Он-лайн курси передбачають дистанційне навчання студентів, що, в свою чергу, вимагає наявності зворотного зв'язку (он-лайн або оф-лайн) між учасниками такого навчання, тобто між викладачем та студентом. Завдяки впровадженню програми Microsoft Teams, яка є новою у викладанні дисципліни «дитячі інфекційні хвороби», процес контролю навчання майбутніх лікарів має бути більш якісним. Ця програма дозволяє створювати чат, який є окремим для кожної групи студентів або для викладачів, і в якому можна прикріплювати та перевіряти завдання для групи або окремих студентів.

На нашу думку, такий спосіб перевірки ефективності опанування он-лайн курсу є більш сучасним, об'єктивним, бо передбачає індивідуальну роботу з кожним студентом, але передбачає додаткову зайнятість викладача.

Сучасне викладання у медичних ВНЗ потребує від професорсько-викладацького складу вміння бути цікавими сучасним студентам, та, в певній мірі, бути психологами, оскільки викладачі кожного разу зіткаються із різними за характерами та здібностями студентами. Це вимагає від викладачів постійного розвитку творчого потенціалу, сучасного мислення та безперервного саморозвитку. Викладач має бути реалізованим у професії, амбітним, самодостатнім, креативним, бути мотиватором для студентів, по-новому якісно, як того вимагає час, викладати дисципліну. Завдяки сучасним технологіям викладач має змогу об'єктивно оцінити роботу студентів, надавати консультації при виникненні окремих труднощів.

Серед майбутніх лікарів останнім часом велику зацікавленість викликають ситуаційні задачі, які розробляються самостійно викладачами кафедри. Ці ситуаційні завдання викладачі використовують із власного професійного досвіду, що підвищує зацікавленість студентів, бо наводяться приклади з практичної діяльності лікарів.

На кафедрі дитячих інфекційних хвороб Запорізького державного медичного університету з активними студентами, що займаються у студентському науковому товаристві, проводяться засідання круглих столів. На засіданнях товариства студенти мають змогу брати участь у обговоренні найбільш актуальних інфекційних захворювань дитячого віку, на вивчення яких під час практичних занять не вистачає часу. Це, насамперед, найбільш гострі питання діагностики та лікування ВІЛ інфекції, ієрсиніозу, сучасних проявів дифтерії у дітей та багато інш.

Останнім часом в Україні та світі дуже активувався рух, що направлений проти щеплення дітей від збудників інфекційних захворювань. Це призвело до зростання кількості захворювань, для профілактики яких можна застосовувати щеплення. Це в першу чергу кір, кашлюк, грип, дифтерія та інші. Тому студенти жваво відгукнулися проти цього руху, дуже відповідально віднеслися до підготовки мультимедійних презентацій присвячених питанням імунопрофілактики інфекційних захворювань та алгоритму дій у вогнищі інфекції. Також студентами самостійно проводилося анонімне анкетування серед свої колег. За результатами анкетування були розроблені інформаційні листівки, в яких були написані основні міфи вакцинації та їх руйнування. Це була дуже креативна та творча робота, в якій кожний мав змогу проявити свою творчість, індивідуальність та креативність.

Сучасне викладання дитячих інфекційних хвороб у медичних ЗВО ставить перед викладачем певні вимоги, а саме: бути взірцем для студента, авторитетом. Якщо викладач є цікавим, сучасним, сміливим, бо сміливість є невід'ємною частиною нових впроваджень, то й буде цікавий і предмет для молодих лікарів.

Враховуючи велику напруженість роботи професорсько-викладацького складу слід не забувати й про необхідність натхнення співробітників кафедр. Оскільки синдром емоційного вигорання так чи інакше все частіше має місце у викладачів вищої школи, треба надихати освітян на подальшу роботу від'їздами на всеукраїнські, зарубіжні конференції, симпозіуми. Це не тільки буде сприяти зростанню творчого потенціалу, але й надасть можливості впровадити нові знання в освітній процес.

Отже, сучасне викладання дисципліни «дитячі інфекційні хвороби» у медичних ЗВО є багатограним, різнонаправленим та креативним. Такий підхід допоможе студентам легше інтегруватися у європейське наукове товариство. Сучасні викладачі мають бути гарними спікерами та мотиваторами для студентів, оскільки тільки завдяки цьому у майбутніх лікарів може бути гарний приклад перед очима. Також креативний викладач є провідником до цікавого світу сучасної науки. Застосування технологій, в тому числі і комп'ютерних, у викладанні дисципліни робить складний процес навчання більш цікавим, а отже, й легким. Тому, складно недооцінити роль сучасних технологій у теперішньому навчальному процесі.

Список використаних джерел:

1. *Беляєва О.М. Розвиток педагогічної майстерності викладачів вищих медичних навчальних закладів: проблеми і шляхи розв'язання // PedagogyandPsychology. 2018. VI (63), Issue: 153. P. 15-19.*
2. *Дерезюк А.В. Деякі аспекти сучасної педагогіки медичної освіти // Медична освіта. 2015. № 3. С. 26-28.*
3. *Коваленко І.М., Осипенко І.П. Вивчення структури мотиваційної сфери студентів медичного університету // Світ медицини та біології. 2014. № 4 (46). С. 197-200.*
4. *Лавровська А.А., Лапінська Т.В. Міжпредметні та інтегровані зв'язки як необхідна складова у вивченні клінічних предметів // Магістр медсестринства. № 1 (19). 2018. С. 41-44.*
5. *Лембрик І.С., Приймак Р.Ю. Синдром емоційного вигорання у викладача медичного ВУЗу // Врачебное дело. № 5-6. 2018. С. 180-186.*
6. *Носкова М.В. Проблема мотивації педагогів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2009. № 1. С 6-10.*
7. *Шухтін В., Шухтіна І. Інноваційні методи викладання студентам медичних факультетів // Новий колегіум. 2015. № 2 С. 51-53.*